

İSVEÇ BİLGİ NOTU

TEMMUZ 2024

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

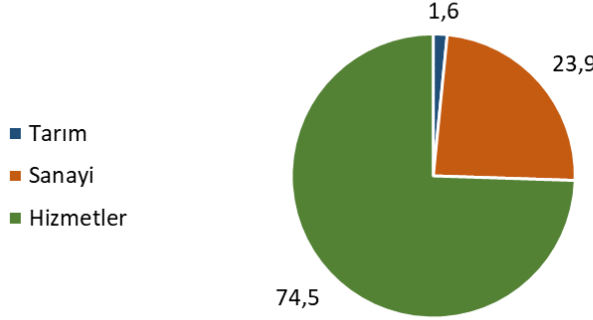
GÖSTERGE	DEĞER	2022	2023	2024
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	590	593	623
Büyüme	%	2,7	-0,2	0,2
Nüfus	Milyon Kişi	10,5	10,6	10,6
Kişi Başı Gelir	USD	56.114	56.225	58.529
Enflasyon	%	10,2	3,0	2,4
İşsizlik Oranı	%	7,5	7,7	8,4
Bütçe Dengesi / GSYH	%	1,3	-0,1	-0,7
Cari Dengesi / GSYH	%	5,8	6,2	6,0
İhracat	Milyar USD	198	198	197
İthalat	Milyar USD	203	193	190
Türkiye'nin İhracatı	Milyon USD	1.701	1.602	1.609
Türkiye'nin İthalatı	Milyon USD	2.198	2.508	2.473

Kaynak: IMF Küresel Ekonomik Görünüm Nisan 2024, Trademap, TÜİK

1. GENEL GÖRÜNÜM

Sektörlerin GSYH Payları (%)

Kaynak: İsveç İstatistik Ofisi, Mart 2024 (yıllıklandırılmış)

İskandinavya'da bulunan İsveç; 1960'larda sanayileşme çabaları, kapsamlı refah devleti modeli ile işsizliği sınırlandırıcı politikalar ile sosyal güvenlik ve sağlık hizmetlerini ön planda tutmuştur. Tarım sektöründen elde edilen gelirler ile imalat sanayine özellikle de mühendislik, otomotiv (Volvo, Saab) ve elektronik sektörlerine yapılan yatırımlar, ihracata dayalı ekonomi modeli benimsenmiştir. 1970'lerde petrol krizinden etkilenmemek için yapılan popülist mali politikalar uzun vadede kamunun manevra alanını kısıtlamış, liberalleşme çabalarının hızlanmasında etkili olmuştur. Yüksek borçluluğa neden olan mali politikalar 1990'larda yüksek faizlere akabinde de 2008 yılında ABD'de patlak veren Küresel Finansal Krizi'ne benzer bir buhrana sebep olmuştur. Finansal krizin etkisiyle bankacılık sektörü dahil birçok sektörde yeniden yapılanmaya gidilirken enflasyon hedefleyici para politikasına geçilmiştir.

2000'li yıllarda küreselleşmenin artması, ihracatı hızlandırarak güçlü ekonomik büyümeyi (%3,3) de beraberinde getirmiş, milli gelire oranla kamu borcu milenyuma girilirken %60 seviyesindeyken 2007 yılında %38'e kadar gerilemiştir. Küresel Finansal Kriz ile birlikte resesyona giren ekonomi; kriz sonrası mali konsolidasyona verilen önemi artırmış, yenilenebilir enerji başta olmak üzere dijitalleşme ve teknoloji yatırımlarını hızlandırmıştır. Girişimcilik ekosistemi güçlü olmasına, gelir eşitsizliğine önem vermesine karşın en yüksek servete sahip %10 ülkedeki servetin %70-75'ine sahiptir ki bu oran ile Avrupa'nın servet eşitsizliği bakımından zirvesindedir.

İkinci Dünya Savaşı sonrası tarıma dayalı büyüme modeli benimsemiş, sanayileşme çabaları ile sektörün katma değer üretimdeki payı oldukça sınırlı hale gelmiştir. Ülkenin güneyi buğday, şeker kamışı, arpa, yulaf, kanola, patates üretimi ile sektörün başını çekerken kuzeye çıkıldıkça büyükbaş hayvancılık ile ren geyiği hayvancılığı yapılmaktadır. Mart 2024 itibarıyla tarım sektöründe istihdam 40 bin seviyesinde gerçekleşmiştir. Ülkenin üçte ikisine yakınının ormanlık oluşu, kerestecilik sektörünün gelişimini tetiklemiştir. Avrupa'nın en büyük metal cevheri ve çelik üreticilerinden biri olan ülke, geçmişte 250'ye yakın aktif maden ile faaliyette bulunurken günümüzde bu sayı 12'ye kadar gerilemiştir. Düşüşe rağmen maden çıkarımı geçmişteki seviyelerinin iki katıdır. Bakır, kurşun ve çinko çıkarımının yoğun olduğu ülkede 2023 verilerine göre 88 bin ton bakır, 65 bin ton kurşun çıkarımı yapılmıştır. Altın ve gümüş ülkede çıkarılan diğer önemli madenlerdir. Sektör 10 bine yakın insana istihdam sağlamaktadır.

Çoğunluğu ülkenin kuzeyinde bulunan iki bine yakın hidroelektrik santraline sahip olan ülkede 2022 yılı verilerine göre üretilen enerjinin onda sekizini yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilmektedir. Elektrik ihracatçısı olan ülkenin başlıca ticaret ortakları Danimarka, Finlandiya ve Litvanya'dır. Petrokimya, otomotiv, makinalar, işlenmiş metaller ile kerestecilik sektörleri sanayinin dörtte üçünü oluşturmaktadır. Başta Norveç olmak üzere yılda 17 milyon ton ham petrol ithal eden ülke Lysekil, Gothenburg, Nynäshamn ve Gothenburg rafinerilerinde işlediği petrolün 13 milyon tonunu Finlandiya, Birleşik Krallık, Norveç ve Hollanda'ya ihraç etmektedir. Petrokimya endüstrisi imalat sanayi üretiminin beşte birini oluşturmaktadır.

Otomotiv sektöründe Volvo ile Saab öne çıkarken araç üretiminin %85'i ihraç edilmektedir. 2019 ile 2022 arasında 667 bin araç ihraç eden ülke 2023 yılında 770 binin üzerinde araç satmıştır. Makinalar sektöründe otomotiv motorları, forkliftler, turbojetler, palangalar üretimi yapılırken rafine bakır, demir çelik ülkenin net ihracatçı olduğu sektörlerdir. Telekomünikasyon sektöründe Ericsson, eczacılık sektöründe AstraZeneca, demir-çelik sektöründe SSAB öne çıkan firmalardır. Dünyanın önde gelen kerestecilik ürünleri ihracatçısı olan ülkede kereste fabrikaları, kâğıt fabrikaları odun ürünlerinden prefabrik evlere, mobilyalara kadar birçok üretim yapılmaktadır. Mart 2024 itibariyle sanayi sektörünün payı %23,9 olurken sanayi içerisinde yer alan inşaat sektörünün payı %6,6 olmuştur.

H&M, Stadium Sweden AB, Lindex, Zalando, Stora Coop, Willys, Lidl, Elon ve Media Markt toptan ve perakende sektörünü sürükleyen firmalardır. Sektör milli gelirin onda birini oluştururken 2022 ile 2027 arasında sektörün %3'lük bileşik büyüme sergilemesi, ekonomiyi sürüklemesi beklenmektedir. Otel ve restoran sektörü katma değer üretimin yaklaşık yirmide birini oluştururken ülkeyi ziyaret eden yabancı turist sayısı 2019 yılında 7,4 milyon iken salgın ile 2 milyonun altında kalmış, 2023 yılında ise 7,3 milyon ile salgın öncesi seviyesinin ılımlı da olsa altında kalmıştır.

İsveç'in Merkez Bankası, Sveriges Riksbank (İsveç Ulusal Bankası) 1688 yılında kurulmuş dünyanın en eski merkez bankasıdır. Katma değer üretim içerisindeki payı %5-6 bandında olsa da salgın döneminde bankanın uyguladığı bono alımı ekonomik büyümeyi sürüklemiştir. Wallenberg ailesine ait olan Investor AB ülkede öne çıkan portföyö yönetim firması olurken alt kuruluşları Ericsson, ABB, AstraZeneca dahil birçok firma çeşitli sektörlerde faaliyet göstermektedir. Sosyal devlet yapısı ve toplanan vergilerin milli gelirin yarısına yakınına oluşturması sebebiyle kamu hizmetlerinin katma değer üretim içerisindeki payı %30 seviyesindedir. Dışişleri Bakanlığı'na göre, İsveç'teki Türk toplumunun nüfusu 150 bin civarındadır.

BÜYÜME: 2000 ile 2019 yılları arasında yılda ortalama %2,3 büyüyen İsveç ekonomisi salgının etkisiyle %2,2 daralmış, 2021 yılında %6,1 büyümüştür. Salgın ile birlikte otomotiv üretimi azalırken emtia fiyatlarındaki düşüş madencilik sektörünün daralmasına sebep olmuştur. 2021 yılında baz etkisiyle sanayi üretimi %20 artarken salgın tedbirlerinin azalması toptan ve perakende sektörünün %10'luk büyümesine neden olmuştur.

Öte yandan, salgından etkilenen tarım, elektrik doğal gaz ve su tedariki sektörleri 2021 yılında da küçülmüştür. Şubat 2022'de Rusya Ukrayna savaşının patlak vermesi, emtia fiyatlarında yükselişe dolayısıyla da petrokimya, eczacılık ve kimyasallar sektörlerinin %40 büyümesinde etkili olmuştur.

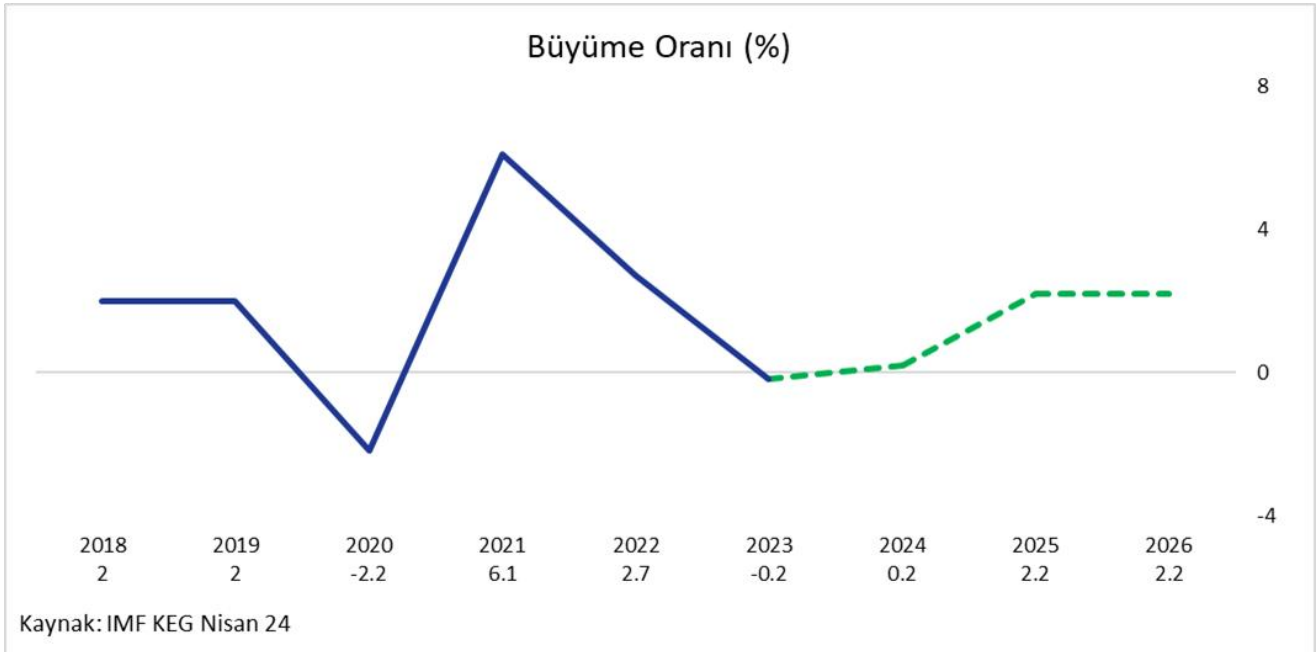
Otomotiv sektörü ise savaştan olumsuz etkilenmiş, sektör yıl genelinde %16'lık düşüş yaşamasına karşın imalat sanayi sektörü %5 ile güçlü büyüme sergilemiştir. Salgın kaynaklı etkileri süren otel ve turizmcilik sektörü hariç hizmetler sektöründe yavaşlama emareleri ortaya çıkmıştır. Toptan ve perakende ticaret sektörü yıl genelinde bir önceki yıla göre %10 daralarak ekonomiyi aşağı sürüklerken ulaştırma sektörü ise %14, finansal hizmetler sektörü ise %4 büyüyerek ekonomiyi sürüklemiştir. İsveç ekonomisi 2022 yıl genelinde %2,7 ile salgın öncesi döneme göre güçlü büyüme sergilemiştir.

2023 yılı savaşın etkilerinin daha fazla hissedildiği bir dönem olmuştur. İmalat sanayi sektörü bir önceki yıldaki kazanımını bu dönemde kaybederek %4,7 daralmıştır. Odunculuk, gıda ve içecekler, basit metaller, bilgisayarlar, elektrik ve elektronik sektörleri yıl genelinde en çok daralan sektörler olmuştur.

Öte yandan, bir önceki yılda daralan otomotiv sektörü yıl genelinde %21 ile güçlü büyüyerek imalat sanayi üretimindeki azalışı bir nebze azalttı. Toptan ve perakende ticaretindeki yavaşlama 2023'ün ilk yarısında da sürerken ikinci yarısındaki toparlanma oldukça ılımlı gerçekleşmiştir. Otel ve turizmcilik sektöründe salgının etkilerinin sona ermesiyle savaşın etkileri gözlenmeye başlamış, sektör yıl genelinde %3 küçülmüştür. Kamu hizmetleri yıl genelinde %1'e yakın büyümüş ekonominin %0,2'lik daralmasına engel olamamıştır.

2024'ün ilk çeyreğinde %0,2 büyüyen ekonomide madencilik sektörü kan kaybetmeye devam ederken elektrik ve elektronik cihazlarda üretim bir önceki yılın aynı dönemine göre %50 artmıştır. Buna karşın, makinalar üretimin %15 azalması ile imalat sanayi üretimi %0,7'lik düşüş yaşamıştır. Hizmetler tarafında; toptan ve perakende sektörü %2'ye yakın büyüyerek son sekiz çeyrekteki en yüksek büyümesini yakalamıştır. Finansal hizmetler sektörünün bir önceki yıla göre %6'lık daralması ile hizmetler sektörü %0,9 büyümüş, İsveç ekonomisi ise %0,2 ile oldukça ılımlı büyümüştür.

IMF, Nisan 2024 raporunda ekonomik büyümenin %0,2 olacağını 2025 ve 2026 yıllarında ise %2,2'lik büyümeler sergileyeceğini tahmin etmektedir.

2. SWOT ANALİZİ

Güçlü Yönleri: Politik istikrarı ve köklü demokrasisiyle tanınmaktadır. Ülkenin sağlam bir yönetim sistemi vardır; güçlü uluslararası duruşuna katkıda bulunan Avrupa Birliği üyesidir. Yüksek milli gelir, düşük enflasyon ile hem hizmet hem de üretim sektörlerinden önemli katkılarla karakterize edilen karma bir piyasa ekonomisine sahiptir. Ülkeyi ekonomik dalgalanmalara karşı dayanıklı hale getiren çeşitlendirilmiş bir ekonomiye sahip büyük bir ihracatçı olmasıdır. Araştırma ve geliştirmeye yüksek düzeyde yatırım yaparak yenilikte küresel bir liderdir. Ülke, Ericsson ve Volvo gibi büyük şirketlerin teknolojik gelişmeleri yönlendirmesiyle güçlü bir teknoloji sektörüne ve altyapısına sahiptir. Sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlerle yüksek bir yaşam standardı sunmaktadır. Bu durum, işletmeler için önemli bir varlık olan iyi eğitilmiş ve yetenekli bir iş gücüne katkıda bulunmaktadır.

Zayıflıklar: Yüksek vergi oranları, güçlü bir refah devletini desteklemesine rağmen, işletmeler ve bireyler için bir yük olarak görülmektedir. Bu durum, potansiyel olarak yabancı yatırımı caydırabilir, İsveç şirketlerinin rekabet gücünü etkileyebilir. Özellikle iş yasaları ve çevre düzenlemeleri gibi alanlarda katı düzenleyici ortam, İsveç'te faaliyet gösteren işletmelere yüksek uyumluluk maliyetleri getirebilir. Yüksek yaşam maliyeti hem işletmeler hem de sakinler için zorluk yaratmaktadır.

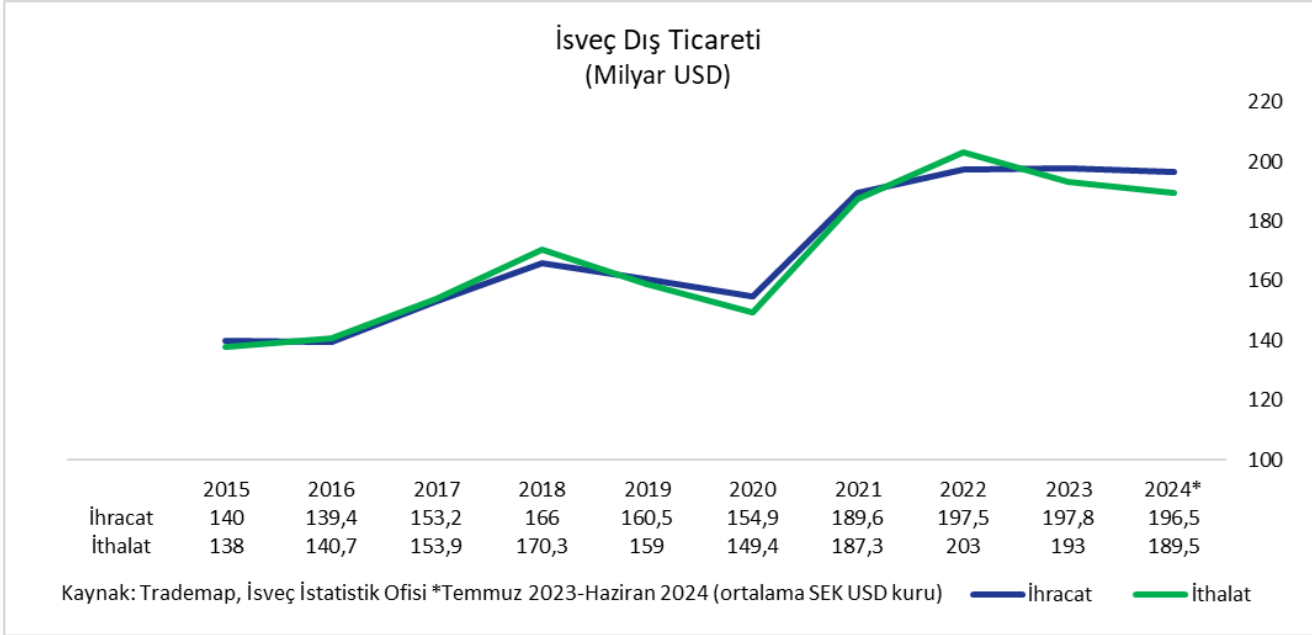
Fırsatlar: Çevresel sürdürülebilirlik ve yeşil teknoloji alanında liderdir. Hükümet politikaları ve kamu talebi tarafından desteklenen yenilenebilir enerji, çevre dostu ürünler ve sürdürülebilir uygulamalar alanında işletmeler için önemli fırsatlar oluşturmaktadır. Yüksek düzeyde internet penetrasyonu ve gelişmiş dijital altyapı ile ülke, işletmelere e-ticaret, fintech ve dijital sağlık dahil olmak üzere dijital teknolojilerden yararlanma fırsatları sunmaktadır. Ar-Ge'ye verilen güçlü vurgu, işletmeler ve akademik kurumlar arasında inovasyon ve iş birliği fırsatları sunmaktadır. Bu durum, yeni ürünlerin, hizmetlerin ve teknolojilerin geliştirilmesine yol açabilir.

Tehditler: Döviz kurlarındaki dalgalanmalar ve ekonomik gerilemeler gibi küresel ekonomik koşullar, ihracata yönelik ekonomisini etkileyebilir. Ek olarak, enflasyon ve faiz oranı değişiklikleri ekonomik istikrar için zorluklar yaratabilir. Ekonomisi, AB ve komşu bölgelerdeki jeopolitik gerginlikler ve istikrarsızlıktan olumsuz etkilenebilir. Ekonomik sağlığında kritik bir rol oynamaktadır. Refah sistemini ve iş gücü mevcudiyetini zorlayabilecek yaşanan bir nüfusla demografik zorluklarla karşı karşıyadır. Bu durum, ekonomik büyümeyi ve sosyal hizmetlerin sürdürülebilirliğini etkileyebilir.

3. DIŞ TİCARET

İsveç dış ticareti oldukça dengeli seyretmesine karşın 2016 ile 2018 arasında açık vermiş, 2019 ile 2021 arasında dış ticaret fazlası vermiştir. 2022 yılında artan petrol fiyatlarının etkisiyle 5,5 milyar USD açık veren İsveç dış ticareti 2023 yılında 4,8 milyar USD fazla vermiştir. İsveç İstatistik Ofisi verilerine göre, Temmuz 2023 ile Haziran 2024 arasındaki on iki aylık süreçte 386 milyar USD dış ticaret hacmine sahip ülke 7 milyar USD fazla vermiştir.

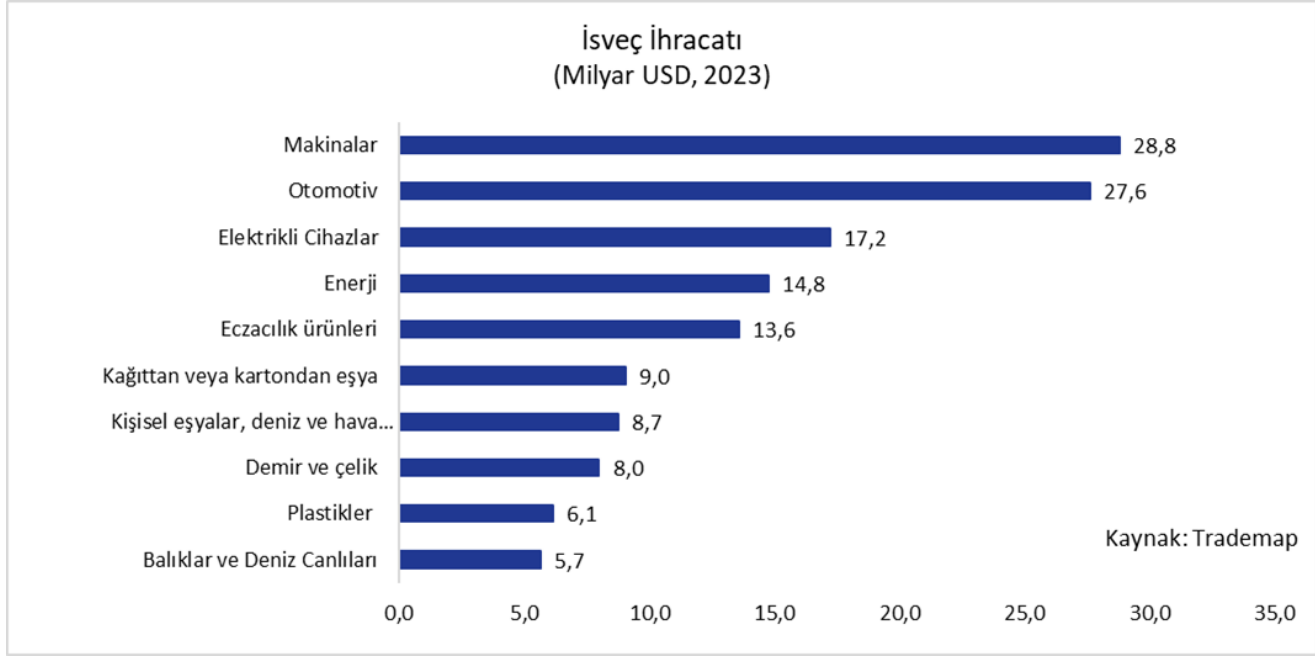
İhracatının yarısını makineler, otomotiv, elektrikli cihazlar, enerji ve eczacılık ürünleri sektörlerinden gerçekleştirmektedir. Yılda 2,4 milyar USD seviyesinde dizel ve yarı dizel motor ihracatı yapan ülkede bilgisayarlar ile aksam ve parçaları, palangalar, kazık sökme makineleri, yük taşıyıcılarının aksam ve parçaları, turbojetler makineler sektöründe öne çıkan ihraç ürünleridir.

Dünyada önde gelen karoseri ihracatçılarından olan ülke yılda ortalama 21,1 milyar USD'lik otomotiv ihracatı yapmaktadır. 2014 yılında 5 milyar USD'lik binek otomobil ihracatı yapan ülke 2023 yılında 15 milyar USD'lik satış yapmıştır. 2014'ten 2023'e binek otomobil ihracatının en çok arttığı ülkeler ABD, Almanya ve Finlandiya olmuştur. Binek otomobil aksam ve parçaları ihracatı ise yılda ortalama 2 milyar USD seviyesindedir.

Elektrikli cihazlar sektöründe akıllı telefonlar, fiber optikkablolar (bakır telden izole edilmiş elektrik iletkenler), elektrik transformatörler, jeneratörler başı çekmektedir.

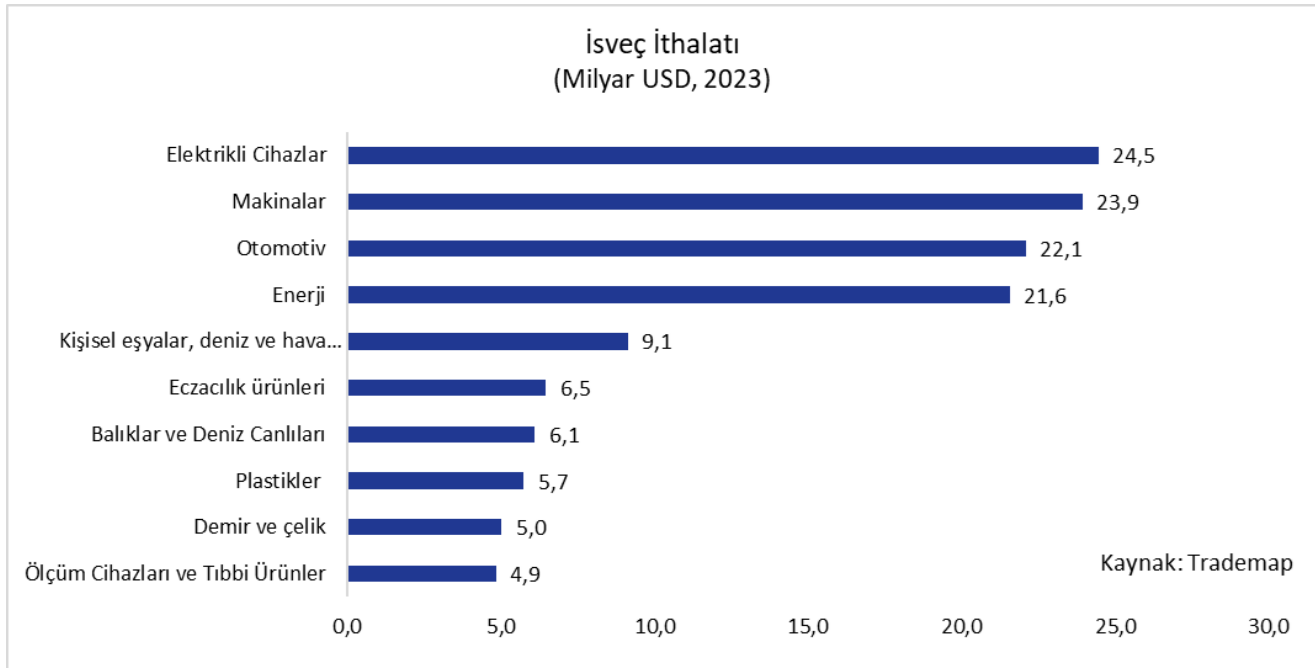
Enerji sektöründe yılda ortalama 9 milyar USD işlenmiş petrol ihracatı yapan ülke 1,7 milyar USD'lik elektrik enerjisi satmaktadır. 2022 yılında Danimarka ve Finlandiya'dan gelen talebin artmasıyla elektrik ihracatı 5 milyar USD seviyesine yükselmiştir. İspanya ve Hollanda'ya yapılan ham yağlarda (antrasen, fenol vb.) ülkenin enerji satışında göze çarpmaktadır. Başta ABD, Almanya ve Çin'e eczacılık ürünleri satışı yapan ülke yılda ortalama 10 milyar USD'lik satış yapmaktadır.

İSVEÇ BİLGİ NOTU

Ülke ithalatının yarısına yakınına yakınını elektrikli cihazlar, makinalar, otomotiv ve enerji sektöründen gerçekleştirmektedir. 2023 yılı verilerine göre, elektrikli cihazlar ithalatı 24,5 milyar USD; makinalar ve otomotiv ithalatları ise sırasıyla 23,9 ve 22,1 milyar USD seviyelerinde gerçekleşmiştir. Elektrikli cihazlar sektöründe akıllı telefonlar, elektrikli akümülatörler, elektrikli devreler; makinalar sektöründe bilgisayarlar, patlamalı motor ile yarı dizel ve dizel motorların aksam ve parçaları, santrifüjler, transmisyon milleri ithalatları göze çarpmaktadır.

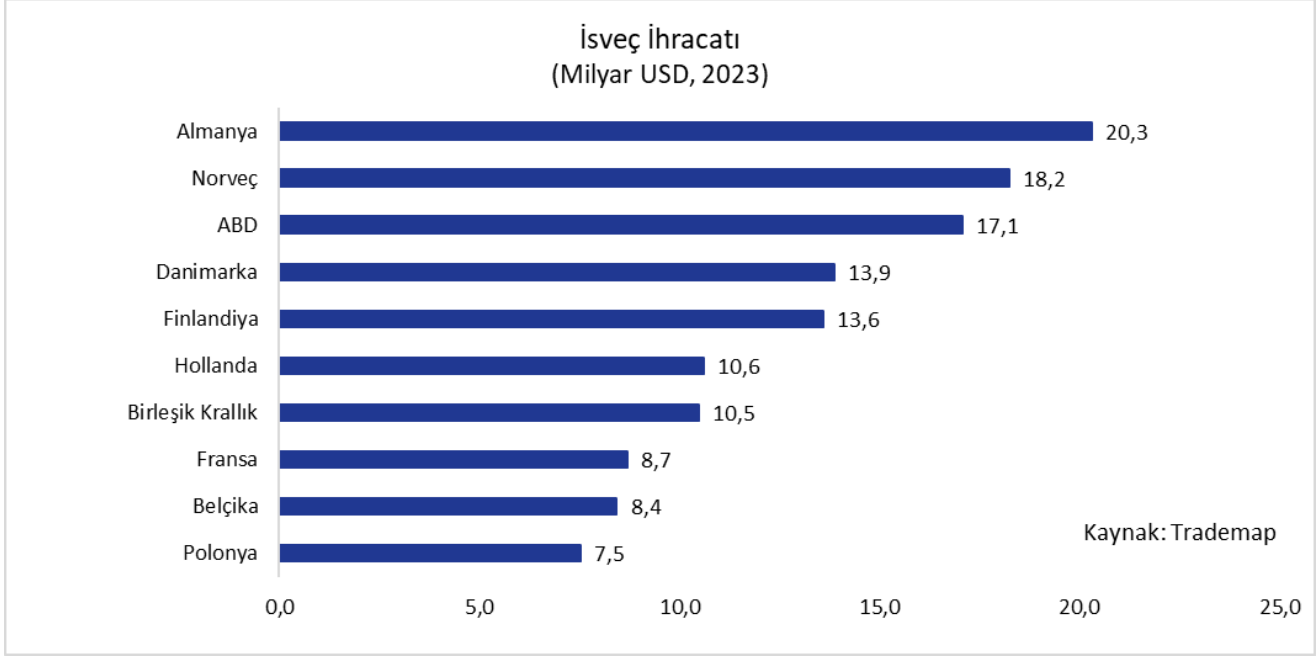
Binek otomobil, otomotiv yan sanayi ürünleri (aksam ve parçalar), kamyonetler, römorklar öne çıkmaktadır. Enerji ithalatında Norveç ve Hollanda ülkenin ihtiyacının yarısına yakınına karşılamaktadır. 2021 yılında Rusya'dan 1,6 milyar USD'lik enerji ithalatı yapan ülke 2022 yılında 500 milyon USD, 2023 yılında ise 37 milyon USD'lik ithalat gerçekleştirmiştir.

İSVEÇ BİLGİ NOTU

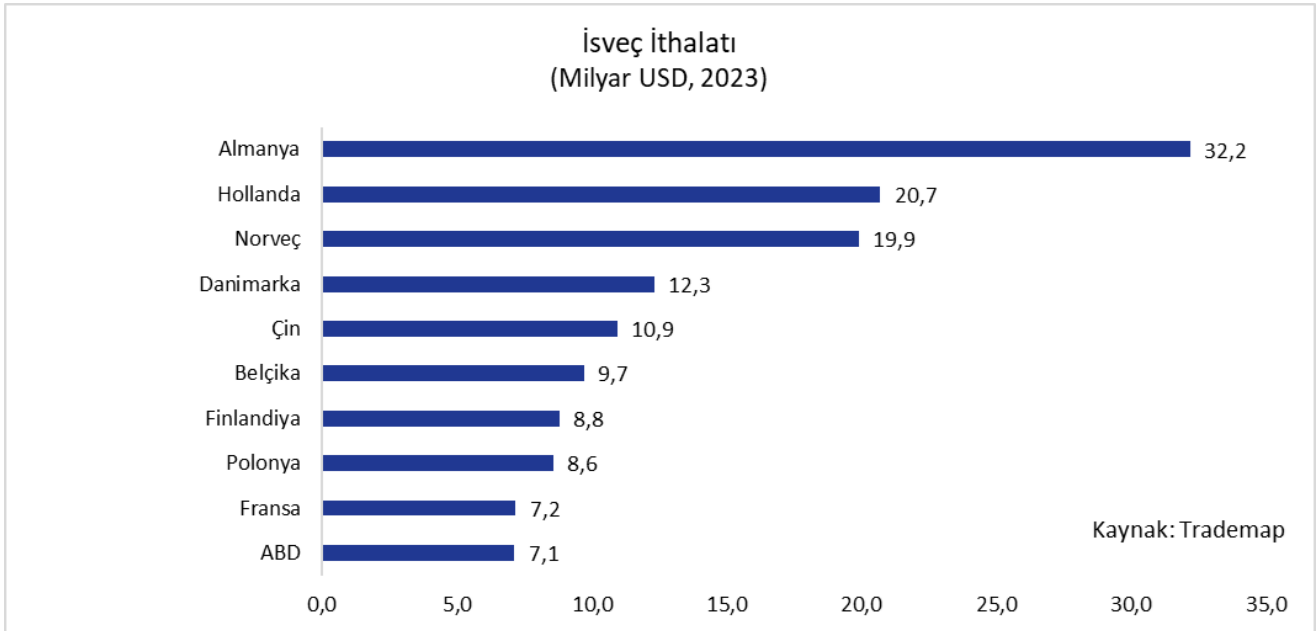

Almanya ve Norveç ülkenin en önemli iki ticaret ortağıdır. İhracatının beşte birini oluşturan iki ülkenin dışında ABD, Danimarka ve Finlandiya'ya toplam ihracat ise %22 seviyesindedir. 2023 yılında Almanya'ya ihracat 20,3 milyar USD olurken Norveç'e ihracat 18,2 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir.

Almanya, Hollanda, Norveç, Danimarka ve Çin'den ithalat toplam ithalatın yarısını oluşturmaktadır. 2023 yılında Almanya'dan ithalat 32,2 milyar USD olurken Hollanda ve Norveç'ten ithalatlar sırasıyla 20,7 ve 19,9 milyar USD seviyesinde olmuştur.

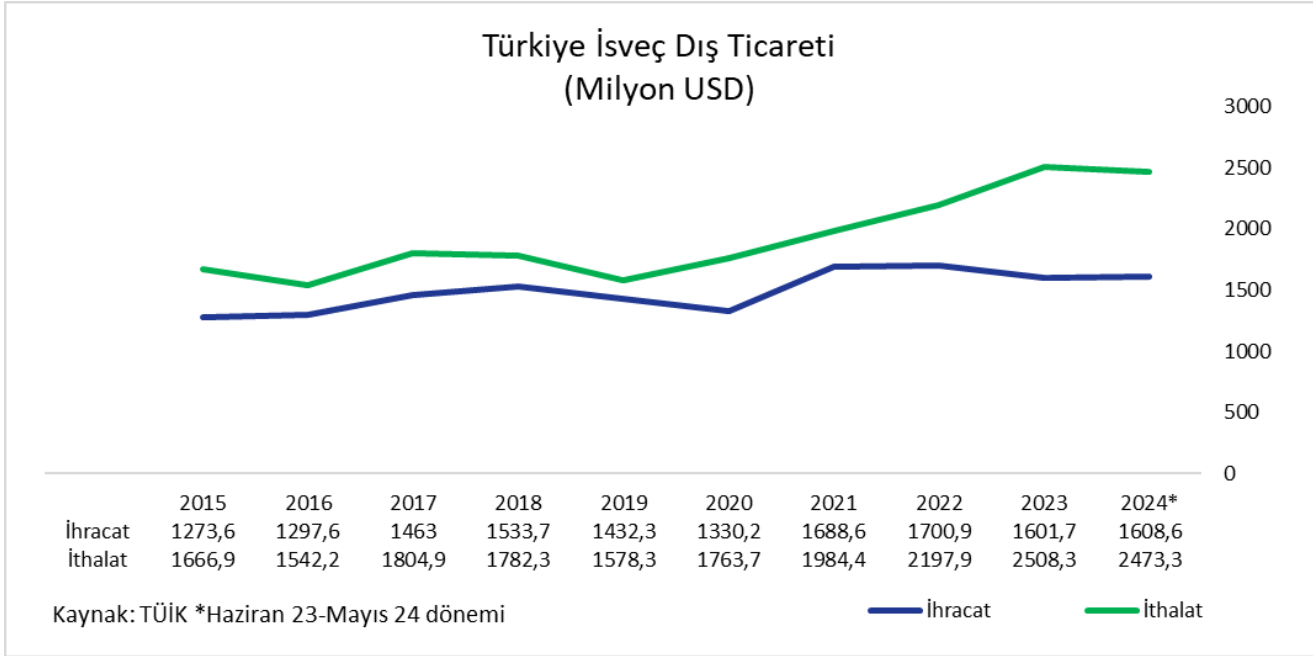
Türkiye'nin İsveç ithalatı içerisindeki payı 2014 yılında %0,9 seviyesindeyken 2019 yılında %0,75'e kadar gerilerken 2021 ve 2022 yıllarında sırasıyla %0,83 ve %0,76 seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2023 yılında İsveç verilerine göre ülkemizden ithalat 1.903 milyon USD olurken ithalat içerisindeki payı %0,8 olarak gerçekleşmiştir.

4. TÜRKİYE İLE DİŞ TİCARET

Ülkemiz İsveç ile dış ticaretinde son on yıldır net ithalatçı konumdadır. 2015 yılında 393 milyon USD olan dış ticaret açığımız 2022 yılına kadar ortalama 315 milyon USD olurken 2023 yılında 907 milyon USD'ye yükselmiştir. İki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 2015 yılında 2.941 milyon USD iken 2023 yılına kadar ortalama 3.300 milyon USD olmuş, 2023 yılında ise 4.110 milyon USD ile rekor seviyede gerçekleşmiştir. Haziran 2023 ile Mayıs 2024 arasındaki dönemde, ülkemizin İsveç'e on iki aylık ihracatı Aralık 2023'e göre sabit seyrederken 1.609 milyon USD olmuş, ithalatımız ise aynı dönemde 35 milyon USD azalarak 4.082 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.

Ülkemizin İsveç'e ihracatında otomotiv, makinalar, örme giyim eşyası, elektrikli cihazlar, demir-çelikten eşya ile örülmemiş giyim eşyası sektörleri öne çıkmaktadır. Bahsi geçen sektörler İsveç'e ihracatımızın üçte ikisini oluşturmaktadır. Otomotiv ihracatımız 2014 ile 2023 arasında yılda ortalama 360 milyon USD olurken üçte ikisini binek otomobil satışları oluşturmuştur.

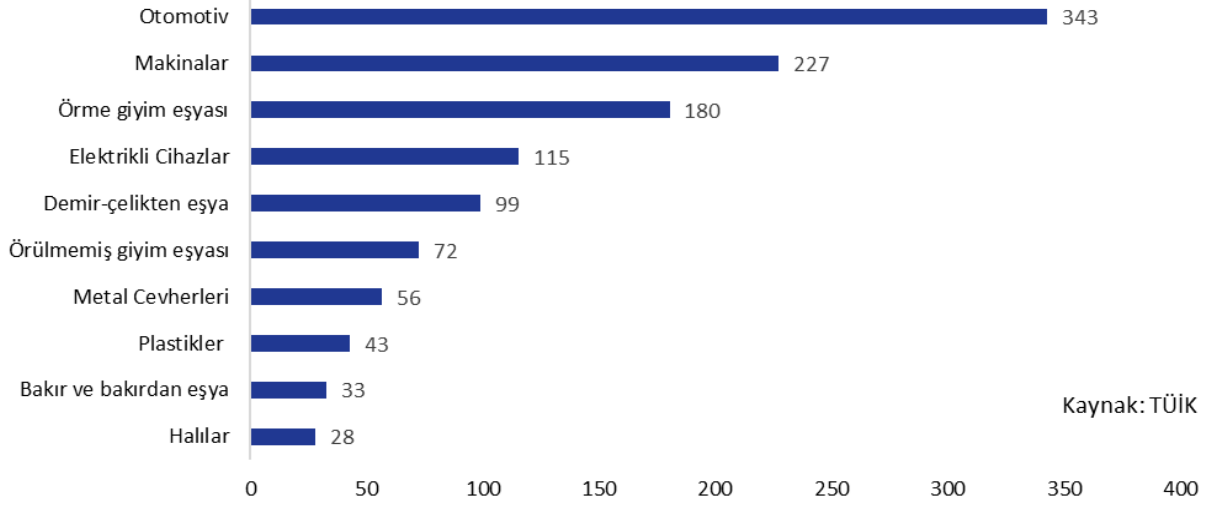
Makinalar ihracatı 2014 ile 2020 arasında 160 milyon USD, 2021 ile 2023 arasında ise 230 milyon USD seviyesinde gerçekleşmiştir. Buzdolapları, çamaşır makinaları, palangalar-vinçler-forkliftler-asansörler-buldozerler gibi taşıyıcıların aksam ve parçaları, bulaşık makinaları sektörlerde başı çeken ihraç kalemlerimizdir. Örme giyim eşyası sektöründe kadın giyim eşyaları; elektrikli cihazlar da ise bilgisayar parçaları, monitörler, elektrikli su ısıtıcıları başı çekmektedir.

Demir-çelikten eşya sektöründe inşaat yapımında kullanılan köprüler, saclar, borular ve çubuklar; örülmemiş giyim eşyası sektöründe ise kadın giyim eşyaları ihracatımız göze çarpmaktadır. 2023 yılı verilerine göre, bahsi geçen sektörlerden ihracatımız 1.037 milyon USD seviyesinde gerçekleşmiştir.

İSVEÇ BİLGİ NOTU

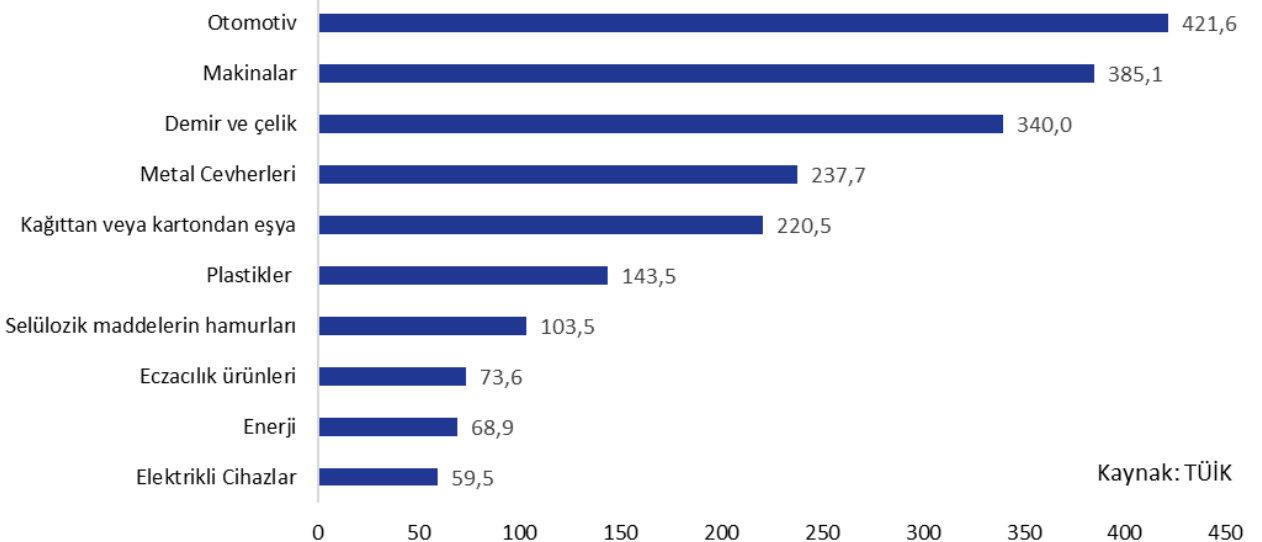
Türkiye'nin İsveç'e İhracatı (ÖTS, Milyon USD, 2023)

Otomotiv, makinalar, demir ve çelik ile metal cevherleri sektörleri İsveç'ten ithalatımızın yarısından fazlasını oluşturmaktadır. 2020 yılı öncesi otomotiv sektöründen ithalatımız 100 milyon USD seviyesinde olurken 2023 yılına kadar ortalama 270 milyon USD olmuştur. Binek otomobil ithalatımız 2020 yılından itibaren ortalama 190 milyon USD olmuştur. Traktör ithalatımız 2014 ile 2022 arasında 8 milyon USD iken 2023 yılında 104 milyon USD olmuştur.

Makinalar ithalatında önden yüklemele küreyici yükleyiciler, sınai robotlar, deniz taşıtları için dizel ve yarı dizel motorlar; demir ve çelik sektöründe diğer alaşımlı yassı hadde mamulleri, metal cevherleri sektöründe ise demir cevherleri başı çekmektedir. 2023 yılı verilerine göre, bahsi geçen sektörlerden ithalatımız 1.385 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin İsveç'ten İthalatı (ÖTS, Milyon USD, 2023)

DIŞ EKONOMİK İLİŐKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

     deikiletisim | deikint